

rów dla tej samej cechy, wykazują dość znaczne różnice [7]. Wiąże się z tym istotna sprawa przydatności określonych pomiarów i wskaźników do oceny potencjału spermatogenetycznego buhajów w różnym wieku.

Wydajność rozrodcza buhajów dorosłych, w zależności od wielkości gonad, może przedstawiać różne wartości nawet u osobników o podobnych parametrach [7]. Nasuwa się więc pytanie na temat zależności cech somatycznych, takich jak obwód moszny, z wydajnością płciową buhajów młodych i buhajów o zakończonym rozwoju somatycznym. Analiza obrazu USG może okazać się pomocna w określeniu nie tylko obecnych, ale przede wszystkim przyszłych możliwości buhaja jako rozplodnika.

Aparat USG wyposażony jest w szereg funkcji umożliwiających wykonanie pomiarów badanych tkanek. W nowoczesnych ultrasonografach, pracujących w tzw. czasie rzeczywistym, uzyskiwany obraz można zatrzymać na ekranie monitora i dokonać pomiarów: długości obwodu i pola powierzchni, wielkości kąta zawartego między elementami anatomicznymi oraz objętości dowolnej przestrzeni czy odległości pomiędzy dwoma punktami. Widoczny obraz można na każdym etapie badania zarejestrować, między innymi, na papierze drukarki termoczulej, taśmie magnetowidowej, filmie zwykłego aparatu fotograficznego, dyskiecie komputera i in. Przeprowadzono wiele doświadczeń, analizując zalety aparatu USG w pomiarach testometrycznych [1]. Stwierdzono, że pomiar średnicy i obwodu jądra za pomocą USG stanowi bardziej wiarygodną metodę oceny możliwości rozplodnika niż pomiar obwodu moszny. Współczynnik korelacji obwodu jądra, mierzonego przy pomocy ultrasonografu, z masą i objętością jądra jest wyższy w porównaniu z korelacją obwodu moszny a parametrami określającymi wydajność procesu spermatogenezy [2, 4]. Stwierdzono także różnice echogeniczności jąder, co sugeru-

je możliwość szukania związku z wydajnością tkanki plemnikotwórczej. Może mieć to zasadnicze znaczenie podczas oceny możliwości produkcyjnych rozplodnika na podstawie obrazu USG [4].

Badanie ultrasonograficzne narządu rozrodczego, po badaniu klinicznym i badaniu nasienia, powinno stać się podstawowym narzędziem diagnostycznym. Prawidłowa interpretacja otrzymanego obrazu, w przypadku buhajów utrzymywanych w stacji produkcji nasienia, pozwala na szybkie podjęcie leczenia lub eliminację, w przypadku zmian nie rokujących wyleczenia. Włączenie pomiarów wykonywanych za pomocą ultrasonografu do badań kwalifikujących młode buhaje do rozrodu może rozszerzyć zestaw rutynowo stosowanych pomiarów testometrycznych.

Literatura: 1. Bailey T.L., Hudson R.S., Powe T.A., Riddell M.G., Wolfe D.F., Carson R.L., 1998 – Caliper and ultrasonographic measurements of bovine testicles and a mathematical formula for determining testicular volume and weight in vivo. *Theriogenology* 49, 581-594. 2. Cartee R.E., Gray B.W., Powe T.A., Hudson R.S., Whitesides J., 1989 – Preliminary implications of B-mode ultrasonography of the testicles of beef bulls with normal breeding soundness examinations. *Theriogenology* 31, 1149-1157. 3. Coulter G.H., Bailey R.C., 1988 – Effects of ultrasonography on the bovine testis and semen quality. *Theriogenology* 30, 743-749. 4. Gabor G., Sasser R.G., Kastelic J.P., Mezes M., Falkay Gy., Bozo S., Volgyi Csik J., Barany I., Hidas A., Szasz Jr F., Boros G., 1998 – Computer analysis of video and ultrasonographic images for evaluation of bull testes. *Theriogenology* 50, 223-228. 5. Ginther O.J., 1998 – Ultrasonic imaging and animal reproduction: cattle. Book 3. Equiservices Publishing 4343 Garfoot Road. 6. Jędraszczuk J., 2003 – Ultrasonografia w badaniu narządu rozrodczego buhaja. *Medycyna Weterynaryjna* 45, (59), 311-314. 7. Laszczka A., Wierzbowski S., 1985 – Określenie zależności między masą zwierzęcia i wielkością gonad a wydajnością płciową buhajów o zakończonym rozwoju somatycznym. *Roczniki Naukowe Zootechniki*, T. 12, z. 1, 69-84. 8. Pajk A., Jakubowski W., 2002 – Diagnostyka ultrasonograficzna narządów moszny. Wyd. Medyczne MAKMed, Gdańsk. 9. Wierzbowski S., 1996 – *Andrologia*. Wyd. Platan-Kryspinów.

Warunki rozwoju produkcji trzody chlewnej po integracji z Unią Europejską

Stanisława Okularczyk

IZ w Krakowie

Hodowla i tucz świń w Polsce, a szczególnie obrót rynkowy żywca, po akcesji z UE uzależnione będą od licznych uwarunkowań będących konsekwencją integracji. Do najważniej-

szych, które realnie zmieniają sytuację producentów tuczników, można zaliczyć wolny przepływ towarów w obrębie 15 krajów UE i obecnie kandydujących. Dotyczyć to będzie zarówno środków produkcji, surowców, jak i zwierząt. Do szczególnie istotnych należą regulacje graniczne, normatywy celne oraz obowiązująca już po akcesji, nowa dla Polski wspólna polityka rolna (CAP). Wspólna polityka rolna (z pełną realizacją jej wszystkich instrumentów po kilku latach) – jak można sądzić – radykalnie poprawi status ekonomiczny, a nawet społeczny, polskich producentów. Pomoże też zrozumieć polskim mediom i kręgom rządowym istotę konieczności stosowania licznych instrumentów pomocowych w tej ważnej dziedzinie gospodarki jaką jest rolnictwo. Przed osiągnięciem równoprawnych zasad funkcjonowania naszych producentów gra rynku już nie, ale warunki ekonomiczne kształtowane będą jeszcze w dużej mierze według wewnętrznych, krajowych możliwości budżetowych. W dużym zakresie – przy dobrej woli

i kompetencji – zmiany usprawniające w biznesie trzodowym wprowadzać można regulacjami prawnymi, a nie tylko instrumentami ekonomicznymi. Logiczna drożność organizacyjna pomiędzy ogniwami: surowcowym, przetwórczym i handlem, leży w możliwościach regulacji prawnych. Obserwując pewne polskie zjawiska w sferze rynku, interwencji czy praktyk granicznych stwierdzić można, że w budowaniu silnej gospodarki żywnościowej sami jesteśmy dla siebie większym zagrożeniem niż obcy rynek.

Najważniejszymi uwarunkowaniami, które determinują rozwój produkcji trzody chlewnej są: zasoby dobrej ziemi ornej i produktywność zbóż oraz kukurydzy, zasoby pomieszczeń inwentarskich albo zasoby kapitałowe do ich zainwestowania lub zdolność kredytowa, optymalne ceny żywca w relacji do kosztów tuczu, popyt na żywiec, a także motywacja i przygotowanie zawodowe rolników. Tyle nominalne bibliograficzne kanony. W praktyce produkcyjnej odnotowujemy liczne anomalie, turbulencje i zawirowania, które wobec wszystkich potencjalnie optymalnych uwarunkowań prowadzą do załamania produkcji, dramatów i strat ekonomicznych. Integracja z UE, w wyniku realizacji dyrektyw, pomoże nam uporządkować reguły produkcji, przetwórstwa i rynku.

ORGANIZACYJNE I EKONOMICZNE MOŻLIWOŚCI ROZWOJU

Potencjalne zasoby pasz

Przy założeniu stosowania w Polsce nowocześniejszych niż dotychczas systemów żywienia, opartych na zbożach i kukurydzy z dodatkiem koncentratów, przy wykorzystaniu własnej bazy paszowej moglibyśmy wyprodukować co najmniej 55% tuczników więcej, pod warunkiem, że podniesiemy plonowanie zbóż i na większą skalę zacniemy uprawiać kukurydzę. Produkujemy obecnie 21,5 mln ton zbóż, przy plonowaniu tylko 30,4 dt/ha. Podnosząc plony o 10 dt uzyskalibyśmy 28,6 mln ton na tym samym obszarze. Uwzględniając malejący trend demograficzny oraz spadek spożycia chleba i produktów zbożowych, cały przyrost produkcji zbóż mógłby być zagospodarowany przez tucz świń, w połączeniu ze zmianą i uproszczeniem techniki ich żywienia.

W minimalnym zakresie wykorzystujemy obszar regionów predystynowanych do wysokiej pro-

dukcyjności kukurydzy na ziarno. W skali kraju jej zasiewy zajmują 224 500 ha. Eksperti waloryzacji przestrzeni produkcyjnej oceniają, że jest to zaledwie 7,5% obszarów do tego przydatnych. Brak tradycji uprawy i chyba zaufania do tej rośliny, a także dobrych polskich technik jej zbioru. Tak więc potencjalne możliwości paszowe dla rozwoju produkcji świń są duże i o wiele przekraczają prognozowany popyt krajowy i szanse eksportowe wieprzowiny.

Zasoby pomieszczeń inwentarskich oraz możliwości kapitałowe i kredytowe ich inwestowania

W produkcji tuczników, podobnie jak w szeregu innych dziedzin gospodarki, powstają ekstremalnie duże obiekty. Nie rozwija się – przyjmując popularne określenie – mała i średnia przedsiębiorczość. Nie powstaje w tym biznesie klasa średnia, to znaczy gospodarstwa specjalistyczne z chlewniami do produkcji od 400 do 2000 tuczników rocznie, tzn. od 180 do 900 stanowisk, czyli na miarę przeciętnych polskich możliwości i zdrowego stabilnego funkcjonowania. Takich właśnie chlewni jest najwięcej w krajach UE. Dane statystyczne wskazują, że tylko w okresie od lipca 2000 roku do marca 2003 roku podaż tuczników z dużych ferm wzrosła z

Tabela 1
Banki uczestniczące w realizacji linii preferencyjnych

Banki	Oprocentowanie płacone bankowi przez kredytobiorcę w liniach:					
	IP	BR	MR	KZ	MP	KL
1 BGŻ SA Warszawa	6,88	3,44	2,75	2,75	6,88	2,75
2 BPH PBK SA	6,38	3,19	2,75	2,75	6,38	–
3 PKO BP Warszawa	6,38	3,19	2,75	2,75	6,38	2,75
4 BUG SA	6,88	3,44	2,75	2,75	6,88	2,75
5 Gospodarczy Bank Pól.-Zach. SA Wrocław	6,88	3,44	2,75	2,75	6,88	2,75
6 Kredyt Bank PBI SA Warszawa	6,38	3,19	2,75	2,75	6,38	2,75
7 ING Bank Śląski SA Katowice	6,60	3,30	2,75	2,75	6,60	2,75
8 SGB GBW SA Poznań	6,88	3,44	2,75	2,75	6,88	2,75
9 Bank Zachodni WBK SA	6,38	3,19	2,75	2,75	6,38	2,75
10 Bank Cukr. "Cukrobank" SA Wrocław	6,88	3,44	2,75	2,75	6,88	2,75
11 Spółdzielczy Bank Rozwoju "SCH" Warszawa	6,88	3,44	2,75	2,75	6,88	–
12 Bank Rozwoju Cukrownictwa SA Poznań	6,88	3,44	–	–	6,88	–
13 Bank Handlowy SA Warszawa	6,38	3,19	2,75	2,75	–	–
14 BIG Bank Gdański SA Warszawa	6,38	3,19	2,75	2,75	6,38	2,75
15 Bank Ochrony Środowiska SA Warszawa	6,88	3,44	2,75	2,75	6,88	–
16 Bank Współpracy Europejskiej SA Warszawa	6,38	–	–	–	6,38	–
17 Rabobank Polska SA Warszawa	6,38	3,19	–	–	–	–
18 Wschodni Bank Cukrownictwa SA Lublin	6,88	3,44	2,75	2,75	–	2,75
19 BRE Bank SA Warszawa	6,33	3,16	–	–	–	2,75
20 Deutsche Bank 24 SA Kraków	6,38	3,19	–	–	6,38	2,75
21 Bank PKO SA Warszawa	6,60	3,30	2,75	2,75	6,60	2,75
22 LG Petro Bank SA Łódź	6,38	3,19	–	–	6,38	–
23 BISE SA Warszawa	6,60	3,30	2,75	2,75	6,60	–
24 Górnośląski Bank Gospodarczy SA Katowice	6,33	3,16	2,75	2,75	6,33	2,75
25 Nordea Bank SA w Gdyni	6,88	–	2,75	–	–	–
26 Warmińsko-Mazurski Bank Reg. SA	6,88	3,44	2,75	2,75	6,88	2,75
27 Rzeszowski Bank Regionalny SA	6,88	3,44	2,75	2,75	6,88	2,75
28 Lubelski Bank Regionalny SA	6,88	3,44	2,75	2,75	6,88	2,75
29 Małopolski Bank Regionalny SA	6,88	3,44	2,75	2,75	6,88	2,75
30 Mazowiecki Bank Regionalny SA	6,88	3,44	2,75	2,75	6,88	2,75
31 Dolnośląski Bank Regionalny SA	6,88	3,44	2,75	2,75	6,88	2,75
32 Pomorsko-Kujawski Bank Regionalny SA	6,88	3,44	2,75	2,75	6,88	2,75
33 Reiffeisen Bank Polska SA	6,33	–	–	–	–	–

Tabela 2
Populacja mieszkańców i produkcja wieprzowiny w krajach Unii Europejskiej oraz w krajach kandydujących (EUROSTAT, 2002)

Państwo	Ludność (mln)	Trzoda chlewna	
		ogółem (tys. szt.)	średnio na 1 mieszkańca
Unia Europejska			
Austria	8,1	3440	0,4247
Belgia	10,3	6775	0,6578
Dania	5,4	12 975	2,4028
Finlandia	5,2	1454	0,2796
Francja	60,3	15 253	0,2529
Grecja	10,6	938	0,0885
Hiszpania	39,9	24 745	0,6202
Holandia	16,1	11 514	0,7152
Irlandia	4,0	1763	0,4407
Luksemburg	0,4	76	0,1900
Niemcy	81,9	25 814	0,3152
Portugalia	10,1	2389	0,2365
Szwecja	8,8	1920	0,2182
W. Brytania	60,2	5687	0,0945
Włochy	57,2	8410	0,1470
Razem/średnio	378,5	123 153	0,3254
Kraje kandydujące			
Polska	38,4	17 494	0,4556
Czechy	10,2	3350	0,3284
Cypr	0,8	451	0,5638
Estonia	1,3	340	0,2615
Litwa	3,7	1011	0,2732
Łotwa	2,4	429	0,1787
Malta	0,4	69	0,1725
Słowenia	2,0	600	0,3000
Słowacja	5,4	1488	0,2756
Węgry	9,7	4822	0,4971
Razem/średnio	74,3	30 054	0,4045

40,3 do 50,8 tys. ton, a więc o 26%. W kategoriach społecznych proces ten niewątpliwie (ułatwiając funkcjonowanie przemysłu mięsnego) eliminuje obecnie nie tylko drobnych producentów, lecz głównie potencjalne specjalistyczne gospodarstwa, porównywalne z unijnymi farmami. Tym samym wspomaga to proces marginalizacji ekonomicznej już i tak uboższych regionów. Koncern Smith Field Foods ma w Polsce 24 fermy (12 Prima Farm w woj. zachodniopomorskim, 7 Animex Agri w woj. warmińsko-mazurskim i 5 pod nazwą Animex w woj. wielkopolskim). Większość z nich produkuje w skali uznawanej dziś przez Unię Europejską za sprzeczną z rozwojem zrównoważonym regionów i ochroną środowiska. Ich skala, koncentracja i organizacyjne systemy produkcji są zasadne nie w europejskich, lecz amerykańskich warunkach strukturalnych, demograficznych i ekonomicznych.

Zasoby kapitałowe polskich rolników, umożliwiające inwestowanie w chlewnie na zasadach samofinansowania, są ograniczone. W badaniach IERiGŻ wykazano, że tylko około 7% rolników generuje zysk na akumulację kapitału lub rozwój, a więc inwestycje. Uznać można, że rolnicy nie mogą budować chlewni z własnych środków, gdyż na ogół nimi nie dys-

ponują. Chlewnie do ograniczonej skali (do 250 stanowisk) rolnicy mogą modernizować z pomocą funduszy SAPARD. Głównym i możliwym źródłem finansowania budowy chlewni są więc kredyty preferencyjne subsydiowane w części przez ARiMR. Za pośrednictwem 33 banków stosowane jest wsparcie inwestycji w postaci 6 linii kredytowych o oprocentowaniu od 6,88% (podstawowy) do 2,75% (dla młodych rolników). Bardzo cenną linią rozwojową jest kredyt na zakup gruntów. Stanowi on o kompleksowym i perspektywicznym podejściu do wspierania rozwoju gospodarstw. A oto najważniejsze linie kredytowe, które bezpośrednio lub pośrednio wspierają inwestycje determinujące rozwój nie tylko samej produkcji świń, ale i jej zaplecza:

- Kredyt podstawowy inwestycyjny (IP) – oprocentowanie 6,9%, do 2 mln, 8 lat, karencja 2 lata, 30% wkład własny;
- Kredyt na zakup gruntów rolnych (KZ) – oprocentowanie 3%, 2 mln, 15 lat, karencja 2 lata, 20% wkład własny;
- Kredyt na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia (MR) – oprocentowanie 3%, do 2 mln, 15 lat, karencja 2 lata, 30% wkład własny;
- Kredyt w ramach „Branżowego programu mleczarskiego”;
- Kredyt w ramach „Branżowego programu wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych” (BR);
- Kredyt w ramach „Branżowego programu restrukturyzacji przetwórstwa ziemniaka na skrobię w Polsce”;
- Kredyt w ramach „Branżowego programu restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego w Polsce” (MP);
- Kredyt na tworzenie nowych stałych miejsc pracy w działalnościach pozarolniczych w gminach wiejskich oraz w gminach miejsko-wiejskich;
- Kredyt inwestycyjny na likwidację skutków klęsk żywiołowych;
- Kredyt kłękowy obrotowy;
- Kredyt na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego w ramach programu osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa (KL) – oprocentowanie 3-7%, do 2 mln, 15 lat, 3 lata karencji, 5% wkład własny;
- Kredyt na realizację przedsięwzięć mających na celu wykorzystanie posiadanej bazy produkcyjnej gospodarstw rolnych i działów specjalnych produkcji rolnej poprzez rozpozyczenie lub zwiększenie produkcji.

W tabeli 1 przedstawiono banki uczestniczące w realizacji linii preferencyjnych.

Ciągle wysokie, pomimo subsydiów, są jeszcze koszty kredytowania w relacji do obecnej inflacji. Jednak przy szybkim przystąpieniu do produkcji zaraz po okresie karencji i przy opłacalnym tuczu ich spłacanie jest realne. Prognozować można, że bardziej masowe inwestowanie (także przy wykorzystaniu kredytów) pojawi się po pełnej stabilizacji warunków

Tabela 3
Najwięksi eksporterzy wieprzowiny, w tys. ton (wg EUROSTAT i Raportów FAO)

Wyszczególnienie	Lata					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Unia Europejska	1000	1390	1470	1240	1300	1330
Kanada	432	554	658	727	800	815
Brazylia	105	109	163	337	400	430
Chiny	143	75	73	139	225	200
Węgry	109	131	143	118	120	110
Polska	220	235	160	100	80	85
Australia	17	37	49	66	79	83
Meksyk	49	53	59	61	60	60
Korea Płd.	116	113	30	42	20	55
Czechy	27	10	8	14	27	25
Stany Zjednoczone	558	580	584	708	709	726

ekonomicznych i rynku wieprzowiny, w szczególności cen żywca.

Pomimo potencjalnie sprzyjających czynników produkcji niekorzystne warunki ekonomiczne hamują rozwój tego kierunku specjalizacji (tab. 5). Ceny żywca wieprzowego w ostatnich dwóch latach spadły o ponad 31% (licząc średnią ważoną skupu). W planowaniu przedsięwzięć inwestycyjnych ta tendencja oraz nieprzewidywalne wahania popytu i ruchy cen stanowią główną barierę i czynnik antymotywacyjny rozwoju.

Zasobami, które w polskich gospodarstwach produkujących świnie występują w nadmiarze, to zasoby pracy, włącznie z intelektualnym potencjałem kadry, szczególnie w tym kierunku specjalizacji.

NOWE UWARUNKOWANIA RYNKOWE

W zrównoważonym rozwoju gospodarki żywnościowej nowe uwarunkowania w najmniejszym zakresie są i będą stosowane w rozwoju drobiarstwa i trzody chlewnej. Wynika to ze specyfiki tych gatunków zwierząt. Można prognozować, że pomimo minimalnego zakresu wspierania i stymulowania produkcji, podaż świn będzie wzrastała. Instrumentami hamującymi podaż będą rosnące wymagania jakościowe i być może pogarszające się nadal relacje cen środków produkcji do cen żywca wieprzowego. Unia Europejska precyzyjnie reguluje ceny. Zakładając wejście europejskich zasad kształtowania cen i interwencji na rynku wieprzowiny, funkcjonować będzie cena podstawowa ustalana na każdy rok gospodarczy i ceny referencyjne. Dla przykładu, obecna cena podstawowa za tusze w UE wynosi 1509,4 euro za tonę, a więc 6,63 zł za 1 kg. Ceny referencyjne UE stanowią średnią ważoną cen referencyjnych w krajach członkowskich według systemu SEUROP i są one dla Komitetu Zarządzającego Rynkiem podstawą do decyzji o interwencji.

Tabela 4
Najwięksi importerzy wieprzowiny, w tys. ton (wg EUROSTAT i Raportów FAO)

Wyszczególnienie	Lata					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Japonia	777	919	995	1070	1130	1150
Rosja	710	832	520	560	700	710
Meksyk	144	190	276	294	300	310
Hongkong	207	217	247	260	285	300
Korea Płd.	66	156	174	123	145	150
Kanada	64	65	68	91	100	105
Chiny	46	43	50	58	60	70
Unia Europejska	40	54	54	55	60	60
Rumunia	53	27	29	46	55	55
Polska	74	55	47	23	50	50
Stany Zjednoczone	320	375	439	431	479	490

Instrumentem wspomaganie rządowego jest w UE dotowanie magazynowania wieprzowiny. W ustalaniu cen wieprzowiny motywacyjna klasyfikacja SEUROP nagradza pieniądze umiędzienie tusz. W przeliczeniu na złotówki, za tucznika o mięsności 60% rolnik otrzymuje dodatkowo premię w wysokości 44 zł, a więc tyle, ile w ogóle wynosi w Polsce przeciętna zyskowność tuczu jednej sztuki. W krajach UE stosuje się różne systemy i kryteria klasyfikacji, zależne głównie od regionu i wielkości rzeźni. Po RU GATT opłaty wyrównawcze i ceny służ zastąpiono cłami. Import poniżej cen progowych lub ilości dopuszczalnych powoduje dodatkowe cła przywózowe (SSG). Skokowy wzrost cen na rynku skłania Komitet do zawieszenia ceł przywózowych. Kontyngenty celne są ustalane według kolejności zgłoszeń wniosków, proporcjonalności do sumy zgłoszeń i tradycyjnych struktur handlowych.

Tabela 5
Średnie ceny (w zł/kg) płacone za tuczniaki przez zakłady mięsne w krajach Unii Europejskiej w okresie od 3 listopada do 15 grudnia 2002 roku (wg EUROSTAT)

Kraj	03.11.02	10.11.02	17.11.02	24.11.02	01.12.02	08.12.02	15.12.02
Belgia	4,96	4,83	4,94	4,94	4,87	4,68	4,68
Dania	4,81	4,81	4,71	4,70	4,70	4,58	4,58
Niemcy	5,16	5,16	5,15	5,25	5,11	4,98	4,98
Grecja	6,35	6,35	6,34	6,27	6,27	6,27	6,38
Hiszpania	4,66	4,66	4,70	4,70	4,77	4,77	4,87
Francja	4,94	4,94	4,93	4,94	4,92	4,93	4,93
Irlandia	4,99	4,99	4,98	4,98	4,99	4,99	4,99
Włochy	7,35	7,35	7,16	7,14	7,14	7,01	6,79
Luksemburg	5,70	5,48	5,58	5,64	5,60	5,56	5,28
Holandia	4,43	4,43	4,35	4,35	4,27	4,15	4,15
Austria	5,19	5,16	5,06	5,13	5,06	4,93	4,80
Portugalia	4,88	4,88	4,88	4,88	5,02	5,02	5,04
Finlandia	5,43	5,43	5,40	5,45	5,39	5,42	5,45
Szwecja	5,38	5,38	5,48	5,50	5,50	5,44	5,43
W.Brytania	5,71	5,71	5,75	5,74	5,77	5,79	5,76
UE – 15	5,11	5,08	5,09	5,10	5,07	5,00	5,00

Wyszczególnienie	1998	1999	2000	2001	2002		2003 – prognoza	
					ogółem	I półrocze	ogółem	I półrocze
Eksport	261,5	160,0	136,3	114,8	113,3	41,3	173,3	76,5
kielbasy	174,8	50,3	38,1	23,4	21,6	11,2	15,6	7,2
szynki	34,8	32,7	37,3	38,9	42,9	18,1	39,1	19,6
konserwy	21,9	10,9	6,3	7,2	8,3	2,6	6,0	3,0
mięso surowe i wędzone	26,1	59,7	51,1	43,0	37,3	8,6	110,0	45,0
podroby	1,4	2,5	2,5	2,3	2,9	0,8	2,4	1,6
trzoda*	2,5	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,2	0,1
Import	93,9	70,0	70,8	41,6	80,4	36,5	80,1	38,7
kielbasy	4,1	4,3	4,1	3,6	5,2	2,2	5,6	1,6
szynki	0,9	0,1	0,0	0,3	0,4	0,2	0,4	0,2
konserwy	1,1	0,3	0,1	0,1	0,3	0,1	0,3	0,0
mięso surowe i wędzone	72,8	61,7	60,0	29,8	71,4	32,1	70,0	35,0
podroby	15,0	3,4	6,6	7,8	3,1	1,9	3,8	1,9
trzoda*	–	–	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
SALDO	+167,6	+90,0	+65,8	+73,2	+32,9	+4,8	+93,2	+37,8

*Trzoda chlewna w ekwiwalencie mięsa

W marginalnym zakresie wolumenu Unia Europejska stosuje subsydia eksportowe wieprzowiny (obecnie tylko dla 402 tys. ton). Zmniejszając je kierowano się podażą i cenami w krajach UE oraz na świecie, cenami pasz w UE i innych krajach oraz konkurencyjnością wieprzowiny unijnej na rynkach globalnych. Instrumenty te kraje UE finansują z własnych budżetów.

Eksport i import świń w UE jest licencjonowany. Licencje dotyczą transferu do UE i poza nią. Wydają je kraje UE, a obowiązują one na obszarze całej Unii. Starać się o nie mogą

osoby fizyczne i prawne handlujące trzodą co najmniej rok wstecz. Uwzględniając wysoką pozycję Polski w produkcji świń, utrzymującą się pomimo bardzo trudnych i niestabilnych warunków ekonomicznych, po integracji z UE z całkowitą pewnością można prognozować trend rozwojowy tego kierunku produkcji.

Obecna pozycja Polski w konkurencji na europejskim i światowym rynku jest wysoka. W Europie jesteśmy trzecim, a w świecie ósmym co do wolumenu producentem wieprzo-

Tabela 7
Obroty handlu zagranicznego wieprzowiną, w tys. ton wagi produktu, łącznie z tłuszczami (wg W. Łopaciuk, 2003)

Wyszczególnienie	1999		2000		2001		2002		2003 – prognoza	
	ogółem	I półr.	ogółem	I półr.	ogółem	I półr.	ogółem	I półr.	ogółem	I półr.
Import	50,4	30,0	52,9	20,8	41,3	15,8	57,0	28,7	61,5	30,9
mięso wieprzowe	42,5	27,2	35,7	16,6	17,8	6,8	44,3	20,4	48,0	25,0
kielbasy	1,2	0,5	1,2	0,5	1,0	0,3	1,3	0,6	1,4	0,4
konserwy wieprzowe	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
podroby	6,2	2,2	12,8	3,3	12,5	3,9	5,9	3,4	6,0	3,0
tłuszcze	0,4	–	2,9	0,3	9,9	4,8	5,4	4,2	6,0	2,5
Eksport ogółem	211,7	98,0	143,7	76,0	87,6	44,9	86,0	27,5	152,5	74,4
Eksport mięsa, przetworów i podrobów	185,6	83,0	126,0	64,2	77,5	37,4	75,5	24,1	141,5	66,8
mięso wieprzowe	89,9	37,1	58,5	26,9	37,9	17,2	36,8	6,7	110,0	50,0
kielbasy	72,2	34,3	46,1	26,4	20,9	9,9	16,7	9,0	12,0	6,0
szynki	8,9	4,3	9,6	4,5	10,0	4,8	10,6	5,0	10,0	5,0
łopatki	0,2	0,1	0,8	0,1	0,3	0,2	0,8	0,4	0,3	0,2
konserwy wieprzowe	7,6	3,0	4,8	2,6	3,8	1,6	3,9	1,3	3,0	1,5
podroby	6,8	4,2	5,8	3,7	4,6	3,7	6,4	1,6	6,0	4,0
trzoda chlewna w ekwiwalencie mięsa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,2	0,1
Eksport tłuszczów	26,1	15,0	17,7	11,8	10,1	7,5	10,5	3,4	11,0	7,6
smalec	5,9	4,0	6,0	4,5	0,4	0,3	0,8	0,4	1,0	0,6
tłuszcz podskórny	20,2	11,0	11,7	7,3	9,7	7,2	9,7	3,0	10,0	7,0

Tabela 8

Wartość polskiego eksportu mięsa i przetworów wieprzowych do Rosji, w mln USD (dane CIHZ)

Wyszczególnienie	1998	1999	2000	2001	2002
Eksport ogółem	191,4	108,6	66,1	37,6	28,8
kiełbasy	154,0	34,7	26,5	13,4	11,2
szynki	2,5	0,8	0,4	0,6	0,2
łopatki	1,6	0,0	1,3	0,0	0,2
konserwy wieprzowe	14,8	5,3	2,7	1,2	1,7
mięso	16,4	67,8	35,2	22,4	14,6
trzoda chlewna w ekwiwalencji mięsa	2,0	0,0	0,0	0,0	0,9

winy (tab. 2, 3, 4). Z wysokiej pozycji produkcyjnej nie wynika jednak dobra pozycja eksportowa, głównie ze względu na wysokie spożycie wewnętrzne. Eksport wieprzowiny w ujęciu wartościowym zmalał o 27% w ciągu 4 lat (tab. 6, 7). Największy jest spadek naszego eksportu do Rosji – ze 191 do 29 mln USD (tab. 8). Pewne potencjalne możliwości dodatkowego eksportu tkwią w najsmaczniejszych markowych polskich wędlinach. Zamiast eksportować 36,8 tys. ton mięsa (tab. 9) można by eksportować wysoko przetworzone wyroby.

Reasumując można prognozować, że postępować będzie szybka polaryzacja stad świń, poprawiać się będzie ich jakość, a barierą rozwojową tego kierunku produkcji będzie popyt wewnętrzny i rosnąca konkurencja na rynkach światowych.

Tabela 9

Eksport i import polskiej wieprzowiny według krajów, w tys. ton (dane CIHZ)

Wyszczególnienie	1998	1999	2000	2001	2002
EKSPORT					
Mięso wieprzowe ogółem	16,1	89,9	58,5	37,9	36,8
Unia Europejska	0,0	0,1	0,0	0,1	2,3
Europa Środkowo-Wschodnia	15,6	88,6	58,5	36,4	32,4
Rosja	9,7	67,8	42,9	24,5	17,4
Łotwa	3,0	6,7	4,4	1,0	1,3
Białoruś	1,3	4,7	4,8	3,9	4,6
Estonia	0,0	2,5	2,5	1,5	0,7
CEFTA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Szynki ogółem (bez łopatek)	8,4	8,9	9,6	10,0	10,6
USA	5,7	6,5	6,8	6,5	6,9
Europa Środkowo-Wschodnia	1,3	0,9	0,5	0,8	0,4
Unia Europejska	1,3	1,4	1,3	2,6	3,2
Kiełbasy	129,4	72,2	46,5	20,8	16,7
Unia Europejska	0,7	1,2	1,0	1,5	1,2
Europa Środkowo-Wschodnia	128,4	68,1	44,2	17,8	13,6
Rosja	116,8	48,8	36,2	13,5	11,1
Konserwy wieprzowe	8,6	7,7	4,8	3,8	3,9
Unia Europejska	0,6	0,3	0,3	0,5	0,5
Europa Środkowo-Wschodnia	7,5	6,9	4,1	2,6	2,3
Rosja	5,4	5,3	2,1	0,8	1,1
IMPORT					
Mięso wieprzowe ogółem	56,7	42,5	35,7	17,8	44,3
Unia Europejska	49,6	29,2	29,5	11,6	37,5
CEFTA	1,8	8,6	3,8	1,1	1,6
Kanada	4,9	2,9	2,1	4,5	1,6

Akademia Rolnicza w Krakowie

Katedra Hodowli Zwierząt Futerkowych

uprzejmie informuje, że od września b.r. zamierza uruchomić:

Studia Podyplomowe z zakresu hodowli zwierząt futerkowych

Zajęcia na Studium będą prowadzone w systemie zaocznym. Celem Studium będzie przekazanie słuchaczom wiedzy o najnowszych osiągnięciach w zakresie hodowli poszczególnych gatunków zwierząt futerkowych oraz praktyczne nauczanie technik stosowanych w rozrodzie tych zwierząt, żywieniu, ocenie pokroju i profilaktyce.

Nauka będzie trwała dwa semestry: I – wrzesień-grudzień, II – luty-maj, a planowany łączny wymiar zajęć – 260 godzin (130 godz. x 2 semestry). Zajęcia prowadzone będą przez pracowników naukowych Akademii Rolniczej w Krakowie – specjalistów z zakresu hodowli

zwierząt futerkowych. Orientacyjny koszt uczestnictwa w zajęciach Studium – 1100 zł za 1 semestr.

Katedra Hodowli Zwierząt Futerkowych zwraca się z apelem o szerokie rozpowszechnienie możliwości kształcania się w tym Studium wśród hodowców zwierząt futerkowych w kraju, posiadających dyplom ukończenia szkoły wyższej. Zainteresowanych prosimy o kontakt: listowny (AR w Krakowie, Katedra Hodowli Zwierząt Futerkowych, al. Mickiewicza 24/28, 30-059 Kraków); telefoniczny (tel. (012) 662 49 36, 662 40 79, fax. 633 33 07) względnie za pomocą poczty e-mail, na adres: rzbaraba@cyf-kr.edu.pl lub rzszeles@cyf-kr.edu.pl